

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

458 פ"ק פ"ח תשפ"א נ"ח י"א
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,
etayba1@gmail.com ניתן לקבל את העלון במייל

הנושא: סגולת בגדי פשתן

בסגולת הבגדים, וגם יוסף השיג זה הסוד ברוח הקודש, וידע שהלובש בגדי פשתן לבן אין שולט בו לא עין הרע ולא רוח רעה ולא שום מיני כישוף, כלל הדברים שניצול מכל דבר רוחני חוץ מרשות הבורא שאין דבר עומד לפניו, אבל שולטין עליו כל מיני נזק טבעי וגשמי כגון מים ואש וקור וחום ואבן וברזל, וכל מיני מקרה ופגע, ודע כי לא יש מסוכן בעולם כמו כהן גדול ביום כפורים שהיה נכנס לפני ולפנים במקום שאין רשות לשום מלאך ושרף לכנוס שם, כמו שאמרו רבותינו ז"ל בירושלמי מאי וכל אדם לא יהיה באהל מועד, אפילו מי שנאמר עליו ודמות

פניהם פני אדם שהם חיות המרכבה, וכדי שלא יתקאנו עליו קנאה ותחרות לקטרגו, לזה צוה האל יתברך שכל מצותיו עצה טובה, שיכנסו בבגדי פשתן לבן שהם מסוגלים שהקטיגור מתהפך לו לסניגור. ולזה יוסף השיג זה הסוד כנזכר, ולזה פרעה הרשע מרוב דאגת לבו בראותו את יוסף לבוש בגדי שש לזה שם רביד הזהב על צווארו כדי לבטל סגולת לבישת הבגדים, וז"ש וישם רביד הזהב, ויוסף לא חשש לענין הרביד לפי שעה, כדי להראות לפרעה שלא השיג הסוד, אמנם כשהלך לביתו הפשיט רביד הזהב מעליו. וכל זה כדי להעלים מפרעה הרשע הענין. ע"כ.

ובספר בן יברך ישראל (לגאון רבי יעיש קריספין ע"ה מערכת פ' אות נ"ג) מבאר על פי זה, דמאת ה' היתה זאת שהלביש פרעה ליוסף בגדי שש שלא ישלוט בו שום כשוף כלל, ויוסף שכל רז לא אניס ליה, מעולם לא הניח בגדי פשתן ותמיד לובשם, ובזה לא שלטו בו כשפים של זולכא יש"ו שהיא היתה אשתו של פוטיפר ומה מתקו לחכי דברי רש"י ז"ל שפירש דבר חשיבות הוא במצרים עד כאן דכל המכשפים הם במצרים ודו"ק.

הגאון הצדיק רבי יצחק אלפיי זצ"ל בספרו קונטרס היחיאלי (חלק בית עולמים פרק ב') מבאר בזה את דברי הגמרא במועד קטן (כז:): בראשונה היתה הוצאת המת קשה לקרוביו יותר ממיתתו, מפני שלא היתה ביכולתן להוציאו בתכריכין חשובים, ומשום כך היו מניחים את הנפטר ובורחים. עד שבא רבן גמליאל וביקש שבקבורתו ילבישוהו בגדי פשתן שהם זולים, ומאז כל העם נהגו כמוהו.

וצריך ביאור, מדוע בחר רבן גמליאל דוק בבגדי פשתן ולא בבגדים אחרים שהם גם זולים ופשוטים?

במסכת אבות (פרק ה' משנה י"ט) שנינו: תלמידיו של בלעם הרשע יורשים גיהנם ויורדים לבאר שחת, שנאמר "ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם". ולפי פשוטו היינו שתלמידי בלעם נקראו "אנשי דמים ומרמה". אמנם רבינו עובדיה מברטנורא פירש, שהכוונה היא לבלעם שנקרא "איש דמים", משום שהפיל בעצתו כ"ד אלף מישראל.

וכך אומרת הגמרא במסכת סנהדרין (קו.) המתארת את עצתו של בלעם לבלק להכשיל את עם ישראל: אמר להם: "אלהיהם של אלו שונא זימה הוא, והם מתאווים לכלי פשתן".

היינו, בגדים של פשתן, וצריך ביאור מדוע ישראל במדבר היו מתאווים לבגדי פשתן?

המהרש"א מבאר: לפי שבמצרים מצוי פשתן והיו כל בגדיהם עשויים מפשתן, והתרגלו ישראל אליהם ועתה במדבר כל הארבעים שנה לא היה להם פשתן והיה חסר להם, וכשיציעו להם פשתן למכירה יקפצו עליו לקנותו.

ואילו בספר עין אליהו לגאון רבי אליהו שיק ע"ה, (היה תלמידו של הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור ע"ה), מבאר על פי דברי הזוה"ק שקין הביא מפרי האדמה היינו פשתן, מנחה לה' כי קין היה מסטרא אחרא ופשתן ג"כ מסטרא אחרא, ולכן גם בלעם רצה להוציא את ישראל מהקדושה ולהשרות עליהם סטרא דטומאה, ולכן מכר להם כלי פשתן.

ונראה לפרש על פי מה שכתב החיד"א בספרו מדבר קדמות (מערכת פ' אות י"ג): פשתן. סגולת לבישת בגדי פשתן בלי תערובת כלל, היא נפלאה, ואין שולט ללובשו שום כשוף ושום מזיק ולא שום רע. מר זקני הרב חסד לאברהם עין יעקב נהר נ"ב, ע"ש באריכות, ועי' מה שכתב הרמ"ז בפירוש הזהר ח"ג על דף כ"ו. עכ"ל.

ובספר חסד לאברהם (מעין ד', נהר נ"ב) מרחיב בזה ומוסיף ואומר: ופרעה השיג בחכמתו סגולת הבגדים ולכן היה מלובש כולו בבגדי פשתן לבן, ובהם היה מתגאה בפני חכמיו וגדוליו ואומר להם כי הוא אלוה, והמופת שכל חכמיו וחרטומיו לא היו יכולין לשלוט בו ברוב כשופיהם, והם לא ידעו שהיה הדבר תלוי

וביאר, כי מובא בליקוטי חז"ל ממעשי רוקח להרב רבי אליעזר מגרמיזא מבעלי התוספות דף ל"ה ע"ג שיש סוד גדול בלבישת בגדי פשתן שכל מי שלובשן אין שולט בו עין הרע ולא רעה ולא שום מיני כשפים, וכל זאת בתנאי שלא יהיה בתכריכים אפילו חוט אחד ממין אחר. וכך גם מצינו בזהר הקדוש (פרשת צו דף פ"ו ע"א) על הפסוק "ולבש הכהן מדו בד" אלו לבושין מיוחדים לקדושה בד יחיד מיחד לקדושה. והכוונה היא על בגדי פשתן, כי הכהן צריך שיהיה קדוש מאוד כמו שנאמר "וקדשתו כי את לחם אלהיך הוא מקריב", ולרוב קדושתו יש פחד עליו מהשטן ועין הרעה וסיטרא אחרא המתקנאת בקדושתו, לכן ציוה ה' לעשות להם כלי פשתן לכהנים משרתיו במקדש התחתון להצילם מכל הנזכר לעיל.

ומאותו טעם גם כן עושים לנפטר כך, הואיל ובעת פטירתו של האדם מברר כמה בירורים של קדושה מהקליפות ומעלה אותם למקומם הראוי, וכל אחד כפי כוחו מברר, והיות ובעת המיתה יכול הצדיק לברר יותר ממה שבירר בכל ימיו אשר חי על האדמה, ובוזה מתקנאים בו הקליפות מאוד, כי מכיון שלקח את חיותם על ידי בירור הקדושה מהקליפות לכן הם רוצים להיאחז בו, כנגד זה תיקן רבן גמליאל שילבישוהו בגדי פשתן, בכדי שינצל מהם ולא יוכלו להיאחז בו, ולכן נהגו העולם להלביש מתיהם בבגדי פשתן, ואם על תלמידי חכמים נהגו כן, קל וחומר לשאר בני האדם הפשוטים שבעם ונזהרים לתופרם גם כן בחוטי פשתן כנזכר לעיל כדי שלא לאבד פעולת סגולתן.

[רבינו יוסף חיים ז"ל בספרו בן יהודע (ברכות יח): כתב בשם הצ"ח ז"ל, כי הטעם ללבישת המת בבגדי פשתן, היות וכל זמן שבשר הגוף קיים אין הנפש יכולה להיפרד ממנו עד שיכלה כל בשר הגוף לגמרי ורק אז עולה, לכן מלבישים אותו בבגדי פשתן כי בגדים הללו נרקבים במהרה באדמה ולא מעכבים את רקיבת הגוף. יעו"ש].

על פי זה יש לתת טעם לדברי בלעם, כיון שמעשה בנות מואב היה בסוף שנת הארבעים ליציאתם ממצרים, (כדאיתא במדרש במד"ר כ' כ"ד ותנחומא בלק סימן כ'), נמצא כי עד עתה היה לישראל את ענני הכבוד שהיו שומרים עליהם ומגינים עליהם מכל מזיק ומשטיין, אולם עתה שעתידיים להיכנס לארץ ישראל ויסתלקו ענני הכבוד, זקוקים הם לשמירה של בגדי פשתן, ולכן מתאווין הן לכלי פשתן.

"והמה בוכים פתח האוהל" (כ"ה ו').

ובתרגום יונתן בן עוזיאל מובא על פסוק זה: "וכדי שמע משה רתח ואשתלי ואינו בכיין וקריין שמע וקיימין בתרע משכנא".

וצריך ביאור מה הענין שקראו קריאת שמע בעת הזו?

אלא כתב בספר "סדר הדורות" (ערך ר' עקיבא) בשם ספר "עמק המלך", וכן כתב בספר "גלגולי נשמות" להרמ"ע מפאנו (אות ל סימן עו) שרבי עקיבא היה גלגול זמרי בן סלוא והיות ובגללו מתו במגיפה, עשרים וארבע אלף, נתגלגלו שוב בתלמידי ר"ע ועל ידי שרבי עקיבא למד איתם תורה ונאמר על זה כאילו ילדו, בזה רבי עקיבא תיקן את מה שחטא בגלגול הקודם בתור זמרי בן סלוא.

וכן כתב בספר חסד לאברהם (מעייני ה' נהר כ"ה), זמרי נתגלגל ברבי עקיבא והכ"ד אלף שמתו היו הכ"ד אלף תלמידי ר"ע ואשת טורנוסרופוס הרשע היתה גלגול כזבי עצמה ונתגיירה וזכתה להעמיד את ישיבתו.

לפי זה יש לומר שמטעם זה קראו קריאת שמע, כי ראו שעתידי להתגלגל ברבי עקיבא ותיקונו יהיה על ידי שיסרקו את בשרו במסרקות של ברזל ויקרא "שמע ישראל", לכן קראו שמע ישראל עתה ובוזה באו ואמרו לזמרי: מדוע תחטא ותחזור בגלגול של רבי עקיבא ותתקן את עצמך באמירת קריאת שמע, עדיף שתפרוש עכשיו ותקרא קריאת שמע עכשיו ולא תצטרך לחזור בגלגול ולקרוא קריאת שמע אז.

מעלת שגב פרשת פינחס:

כתב בספה"ק רמתים צופים (סימן ד' אות ב') וז"ל: ואגב אזכיר מה ששמעתי מפה קדוש הרב מנעשכזי ז"ל שלפרשה זו (פרשת פנחס) יש כח של כל הרגלים. ומי שהוא בשבת זה אצל צדיק הדור כאילו היה אצלו כל הרגלים וימים נוראים. ושמעתי מחסיד אחד מתלמידי אדמו"ר מפרשיסחא ז"ל ששמע ממנו כדברים האלה. ע"כ.

כתב בספה"ק מאור ושמש (רמזי בין המצרים ד"ה מה): מה שתיקנו לנו הקדמונים בקריאת התורה שיזדמן תמיד פרשת פנחס בשבתות שבין המצרים ובדאי לכונה גדולה היא. ונראה לי, כי ידוע דרשת חז"ל על פסוק "לנטוע שמים וליסוד ארץ" - אלו הקרבנות, שהבטיח הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה כל זמן שקורין סדר הקרבנות מעלה אני עליהם כאילו הקריבום, עיין במסכת מגילה בסופו על פסוק "קח לך עגלה משולשת וגו'" - כבר תקנתי להם סדר הקרבנות כו'. והנה בכל שנה הגם שאנו קורין ואומרים פרשת הקרבנות אין אנו קוראים אותו בספר תורה כהלכותיו, למשל פרשת התמיד אנו קוראים אותו בכל יום, אבל אין אנחנו קוראים אותו בספר תורה כתוב על קלף כשר ובצורות האותיות ותגים וטעמים. וכן הקרבנות של מוספי שבת אין אנו קוראים בספר תורה הכשרה. על כן בשבתות שבין המצרים שבימים ההם בטלו הקרבנות בפועל בחורבן בית המקדש בעוונותינו הרבים, קוראים אנתנו כל פרשת הקרבנות שהוא בפרשת פנחס בספר תורה הכשרה בנקודות וטעמים, וכל זמן שקורין בסדר הקרבנות מעלה עליהם כאלו הקריבום לפניו והוא תיקון גדול וקל להבין. ע"כ.

עוד כתב שם וז"ל: מה שאומרים הקדושי עליונים, שבתות שבין המצרים גבוהים עד למאוד, נראה לי מפני כי ששת ימי החול שבין המצרים הם נמוכים מאד והם בקטנות עד למאוד. וידוע שבשבת קודש הוא עליות עולמות ויש עליה לכל ששת ימי החול, ממילא יובן ששבתות שבין המצרים הם גבוהים עד למאוד, לפי שיש עליה לכל הדברים שהיה בקטנות עד למאוד ונתעלו עד למעלה למעלה, מה שאין כן בשבתות של כל ימי השנה שאין ששת ימי החול קטנים ונמוכים למאוד, ממילא אין עליה גדולה כשבתות שבין המצרים שנתעלו כל הדברים שהיו מטה מטה בעמקי התהום למעלה בקדושה.

ובפרשת פינחס כתב וז"ל: והנה שמעתי מהצדיקים רבותינו ז"ל, שבין המצרים מ"ז בתמוז עד תשעה באב הוא גם כן כ"א יום, הם כנגד כ"א יום שבין ראש השנה עד הושענא רבה, אלא שאלו בין המצרים הם בהעלם ואלו שמן ראש השנה עד הושענא רבה הם באתגליא. והנה לכך קורים אנו בספר תורה תמיד בבין המצרים פרשת פנחס, ששם מוזכרים כל הקרבנות של כל המועדות וקורין הקרבנות של פסח ושבועות ושל ראש השנה ושל סוכות, ועל ידי אותיות של הפרשיות קרבנות שקורין בימים האלו נעשה כלי שיוכל למשוך אחר כך במועדות בזמנם אורות לכלים ההם כידוע לנבונים. ע"כ.

כתב בספה"ק שם משמואל (פרשת מסעי, שבת ר"ח שנת תר"ע): י"ל עפימ"ש היהודי הקדוש זצלה"ה שבשבת בין המצרים הוא כבכל שבת בעת הסעודה השלישית שהוא רעוא דרעוין, היינו לפי שתמיד במנחה הוא זמן דין ובשבת נהפך לרעוא דרעוא, ובבין המצרים שהם ימי דין לכן בשבת נהפך לרעוא דרעוין, עכתה"ק. ולפי דרכנו מחמת ששבת הוא פנימיות וע"כ בשבתות האלה מתגלה הפנימיות שהוא אך חסד ורחמים.

בספה"ק (אגרא דפרקא אות רל"ז) כתב וז"ל: בשנת קביעות הש"א פשוטה חוקת בלק נפרדות ומטות ומסעי מחוברות [טור או"ח סימן תכ"ח], ולכאורה למה לא יהיו חקת ובלק מחוברות ומטות ומסעי נפרדות, ונ"ל דיותר טוב שיקראו פרשת פנחס בימי בין המצרים שבו מבואר חלוקת הארץ, וכל המועדים, והיא בשורה טובה לישראל בימים הללו שעתידין לירש הארץ, והימים האלה יהיו לששון ולשמחה ולמועדים טובים.